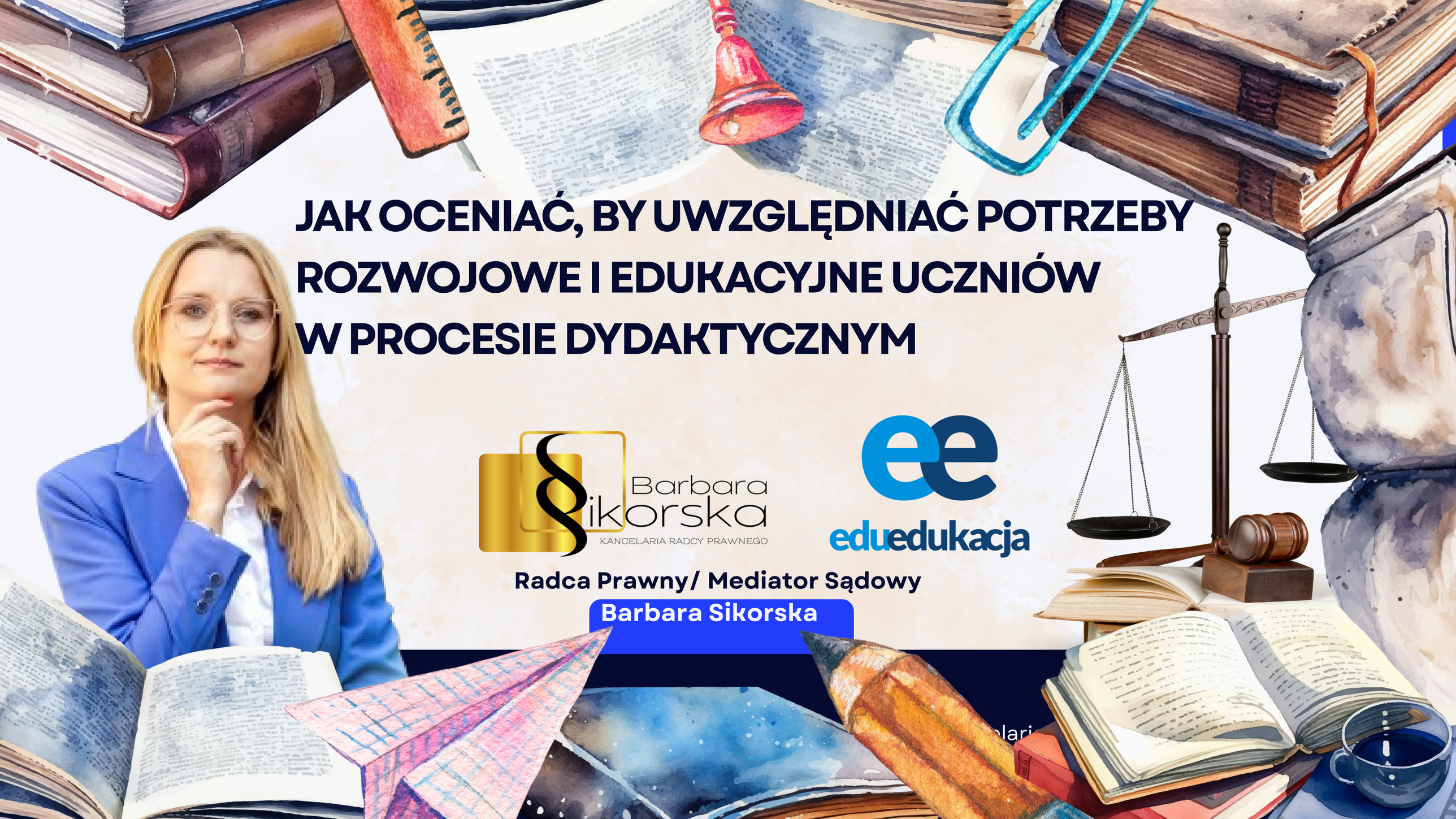

JAK OCENIAĆ, BY UWZGLĘDNIAĆ POTRZEBY ROZWOJOWE I EDUKACYJNE UCZNIÓW W PROCESIE DYDAKTYCZNYM

Barbara Sikorska
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

eduedukacja

Radca Prawny/ Mediator Sądowy

Barbara Sikorska

Co to jest ocenianie kształtujące?

Co to jest ocenianie kształtujące?

„Ocenianie kształtujące definiowane jest jako interakcja pomiędzy nauczycielem a uczniem, w której następuje pozyskiwanie informacji na temat przebiegu procesu uczenia się. Dzięki informacji otrzymywanej od ucznia nauczyciel może modyfikować swoje nauczanie, uczeń zaś otrzymuje informację zwrotną pomagającą mu się uczyć.”

„Nauczyciel powinien uświadomić uczniowi, jakie konkretnie wiadomości i umiejętności opanował. Musi również wskazywać dziecku treści, których ono nie przyswoiło. Za tą informacją powinna pójść kolejna: jak uzupełnić braki...”

Co to jest ocenianie kształtujące?

„Art. 44b ust. 5 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty mówi, że ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego, które ma na celu: 1) Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie. 2) Udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć. ”

„Od początku mojej pracy dydaktycznej namawiam rodziców do zadawania swoim dzieciom prostego pytania po powrocie … Zamiast zapytać: Jaką dostałeś ocenę?, proponuję pytanie: Czego się dzisiaj nauczyłeś?”

Ocenianie, które wspiera uczenie się, a nie tylko podsumowuje wynik.

Przykłady praktyczne:

- Po każdej aktywności nauczyciel zadaje pytania: „Czego się nauczyłeś? Co było dla Ciebie nowe?”
- Uczniowie kończą zdanie: „Dziś najbardziej zrozumiałem…”
- Zamiast wpisywać ocenę, nauczyciel zostawia krótką informację zwrotną w zeszycie.

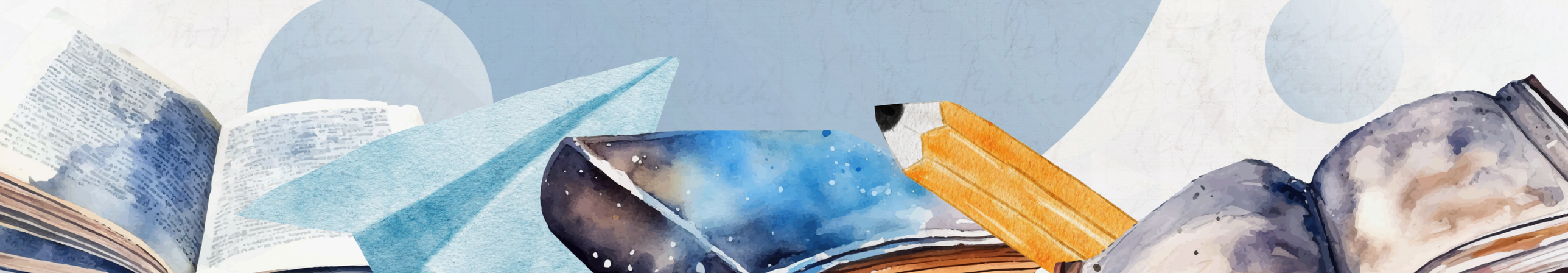
Art. 6 Karty Nauczyciela:

Nauczyciel obowiązany jest:

1. rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
2. wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
3. dążyć do pełni własnego rozwoju osobistego;
4. kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji RP, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
5. dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

Dlaczego ocenianie kształtujące?

Nauczyciel

Poprawia motywację, samoświadomość uczniów i jakość pracy na lekcji.

Przykłady praktyczne:
Uczniowie prowadzą „Dziennik uczenia się” i zapisują postępy.
Po sprawdzianie uczniowie sami wybierają jedno zadanie, które poprawią.
Nauczyciel zaczyna lekcję od przypomnienia celu i kryteriów sukcesu.

Podstawa prawna – art. 44b ust. 5 pkt 1–2:
Ocenianie ma informować ucznia o poziomie jego osiągnięć i udzielać mu pomocy w nauce.
„Ocenianie kształtujące zmniejsza stres uczniów, wspiera poczucie sprawczości.”

Kluczowe zasady oceniania kształtującego

Cele i kryteria sukcesu:

Na tablicy: „Nauczę się: porządkować informacje.

Sukces, gdy: stworzę poprawną tabelę porównawczą.”

Informacja zwrotna

Ocena koleżeńska

pytania kluczowe

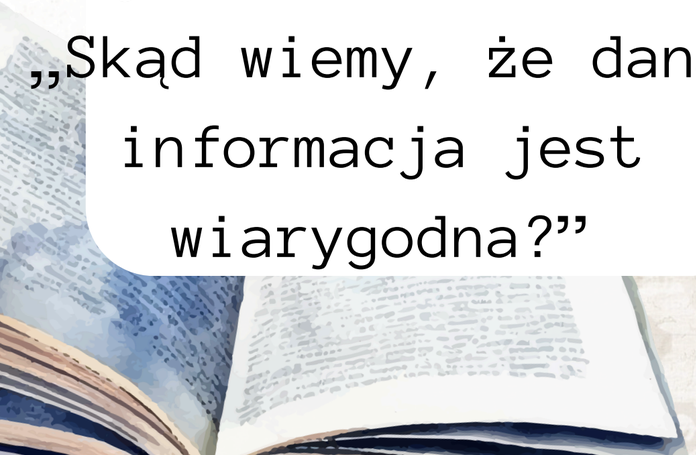
Pytania kluczowe:

„Skąd wiemy, że dana informacja jest wiarygodna?”

Samoocena

Samoocena:

Formularz: ✓ zrobiłem dobrze / ✗ muszę poprawić.

Podstawa prawna – art. 44b ust. 5:

Ocenianie ma wskazywać uczniowi, „co zrobił dobrze, co wymaga poprawy i jak ma się dalej uczyć”.

„Informacja zwrotna składa się z czterech elementów:

- Co zrobił dobrze?
- Co poprawić? Jak poprawić?
- Jak się rozwijać?”

Różnica między ocenianiem sumującym a kształtującym

Ocenianie sumujące = podsumowanie; kształtujące = wsparcie podczas procesu uczenia.

Przykłady praktyczne:

- Sumujące: ocena 4 na sprawdzianie.
- Kształtujące: komentarz: „Świetnie poradziłeś sobie z zadaniami otwartymi. Ćwicz jeszcze równania – zobacz przykład poniżej.”
- Po lekcji: uczniowie zaznaczają na termometrze uczenia, na ile rozumieją nowe zagadnienie.

Podstawa prawna – art. 44b ust. 1:

Ocenianiu podlegają osiągnięcia ucznia oraz zachowanie – ale sposób oceniania ustala szkoła zgodnie z celem wspierania uczenia się.

Ocenianie tradycyjne – zdarzenie jednostkowe; ocenianie kształtujące – proces ciągły.

Jak zaplanować lekcję z OK?

Lekcja powinna zaczynać się od celu, kryteriów sukcesu i pytań naprowadzających.
Na początku lekcji nauczyciel mówi:

„Dziś nauczymy się opisywać przyczyny II wojny światowej. Sukces, jeśli potrafię wskazać trzy najważniejsze przyczyny i wyjaśnić je jednym zdaniem.”

- Po ćwiczeniach uczniowie pracują w parach, wymieniając się informacjami zwrotnymi:
- „Podoba mi się…, następnym krokiem może być…”
- „Exit ticket”: uczeń pisze na kartce jedno zdanie, które powinien pamiętać.

Podstawa prawna – art. 44b ust. 5:

Ocenianie ma pomagać uczniowi się uczyć, a więc lekcja musi zawierać elementy informacji zwrotnej.

Czym jest cel? Celem nie jest ocena. Ocena ma być rezultatem, a nie celem.

Rola ucznia i rodzica

Ocenianie kształtujące wzmacnia odpowiedzialność ucznia, a rodzica kieruje ku procesowi, nie ocenom.

Przykłady praktyczne:

- Uczeń: uzupełnia tabelkę samooceny po każdej pracy.
- Rodzic: dostaje informację zwrotną zamiast cyfry – np. mail z trzema punktami: mocne strony, obszary do pracy, wskazówki.

Podstawa prawna – art. 44b

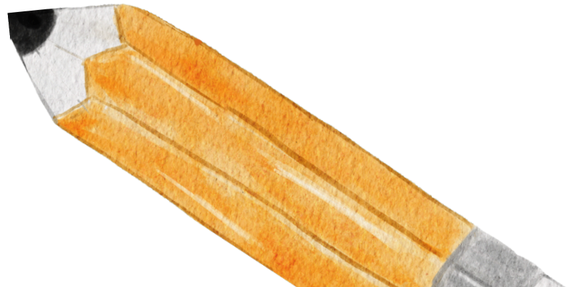
Ocenianie ma wspierać rozwój ucznia, a nie tylko klasyfikować

Wyzwania i dobre praktyki

Wdrożenie OK wymaga zmiany myślenia nauczycieli, uczniów i rodziców.

Ustalanie wspólnych zasad informacji zwrotnej w całej szkole.
Stosowanie jednej prostej formuły AZ (informacji zwrotnej):

- ✓ Doceniam...,
- ✓ Popraw...,
- ✓ Proponuję...,
- ✓ Pomyśl o...

Pytania kluczowe i dialog edukacyjny
Pytania otwarte naprowadzające.
Pytania sprawdzające zrozumienie podczas lekcji.
Co zrobić, gdy nikt nie odpowiada?

Konkretne techniki OK — „skrzynka narzędziowa”

- Patyczki losujące – równe szanse w odpytywaniu.
- Metodniki / światełka / łapki do szybkiej informacji zwrotnej.
- Rybki, termometr uczenia, drabina uczenia – wizualne narzędzia.
- Exit ticket (bilet wyjściowy).
- Mapa myśli postępów ucznia.
- Rubryki / kryterialne oceny prac.
- Karty samooceny (np. „Dziś dobrze zrobiłem..., ćwiczę...”).
- Portfolio ucznia – dokumentowanie progresu.
- Mini-konsultacje 1:1 podczas lekcji.
- Praca z błędem – jak omawiać błędy wspierająco.

- Scenariusz lekcji z OK (model)
- 1. Powitanie + cel lekcji
- „Dziś nauczymy się rozpoznawać metafory. Sukces, jeśli wskażę 2 metafory i wyjaśnię ich znaczenie.”
- 2. Kryteria sukcesu
- Potrafię znaleźć metaforę.
- Umem wyjaśnić, co oznacza.
- Podam przykład własnej metafory.
- 3. Aktywność uczniów
- Parafrazowanie zdań, praca w parach.
- 4. Informacja zwrotna
- Nauczyciel i uczniowie stosują rubrykę.
- 5. Podsumowanie – exit ticket
- „Najtrudniejsze dziś było…”

Korzyści z wdrożenia OK

✓ Lepsze zrozumienie materiału
Uczniowie wiedzą po co się uczą.

✓ Większa motywacja wewnętrzna
Nauka staje się procesem, nie wyścigiem po oceny.

✓ Mniejszy stres

✓ Lepsza atmosfera klasy
Więcej współpracy, mniej konkurowania.

✓ Większe zaangażowanie
Uczniowie częściej zabierają głos i oceniają własne działania.

Karta narzędzi OK – do natychmiastowego wdrożenia

A. CEL LEKCJI I KRYTERIA SUKCESU

Jak użyć?

– Zapisz cel językiem ucznia: „Po lekcji potrafię…”

– Ustal 3–4 kryteria sukcesu.

Przykład:

🎯 Po lekcji potrafię obliczyć obwód prostokąta.

✓ Znam wzór

✓ Potrafię obliczyć obwód

✓ Sprawdzam poprawność obliczeń

B. PYTANIA KLUCZOWE

✓ Pytania otwarte, pobudzające myślenie:

„Skąd wiemy, że ta informacja jest wiarygodna?”

„W jaki sposób doszedłeś do tego wyniku?”

C. INFORMACJA ZWROTNA

Najprostszy model 4-elementowy:

Doceniam...

Zauważam do poprawy...

Proponuję...

Na przyszłość spróbuj...

D. OCENA KOLEŻEŃSKA

✓ Daj uczniom rubrykę lub checklistę

✓ W parach: „Podoba mi się…, Spróbuj poprawić…”

D. OCENA KOLEŻEŃSKA

✓ Daj uczniom rubrykę lub checklistę

✓ W parach: „Podoba mi się…, Spróbuj poprawić…”

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

Barbara Sikorska
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

eduedukacja